

РОЗВИТОК ФОРМ ГОСПОДАРИВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Почапський А.М., магістрант

Миколаївський національний аграрний університет

Сільське господарство є одним з найбільших і найважливіших секторів економіки України. У прямій залежності від його функціонального стану знаходиться продовольча безпека та незалежність держави, стан внутрішнього й зовнішнього ринків, а отже і рівень життя населення.

Миколаївщина має значні можливості для розвитку сільськогосподарської галузі. Це і сприятливі природно-кліматичні умови, родючі землі, трудові ресурси та давні хліборобські традиції. Область вважається одним із регіонів інтенсивного землеробства в Україні та має значні земельні ресурси. Загальна земельна площа становить 2458,5 тис. га.

У 2017р. в регіоні було вирощено 4,3% загальнодержавного обсягу виробництва зернових культур (у 2016р. – 4,1%); 7,2% – насіння соняшнику (8,5%); 6,0% – овочів (5,3%); 1,4% – плодів та ягід (1,5%); 12,5% – винограду (15%); вироблено 1,3% – м'яса у забійній масі (також 1,3%); 3,3% – молока (стільки ж); 1,6% – яєць (1,8%); 6,7% – вовни (6%).

На початок листопада 2017р. в області нараховувалося близько 4 тисяч діючих сільськогосподарських підприємств (zareєстрованих юридичних осіб та їхніх відокремлених підрозділів, для яких основним видом діяльності було вирощування однорічних, дворічних і багаторічних культур, відтворення рослин, тваринництво, змішане сільське господарство та допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяврожайна діяльність), за ними закріплено 1040,4 тис. га сільськогосподарських угідь.

Левову частку (85,4%) у кількісному складі сільськогосподарських підприємств області займають фермерські господарства – організаційна форма суб'єкта економіки, яка нині є визнаною й рівноправною в системі аграрних соціально-економічних та виробничих відносин.

На початок листопада 2017р. на Миколаївщині кількість фермерів (згідно Реєстру сільськогосподарських товаровиробників «АГРО») становила 3,4 тис. одиниць, що на 0,5% більше, ніж на аналогічну дату 2016р. Фермерських господарств, що мали сільськогосподарські угіддя, налічувалось 3,2 тис. одиниць. У їх власності та користуванні знаходилося 364,3 тис. га угідь (8% від загальної площі фермерських сільгоспугідь України), з них – 358,3 тис. га ріллі. Середній розмір фермерських наділів у 2017р. проти попереднього року збільшився на 6,0 га і становив 113,7 га (у 2010р. – 79,3 га). Розміри сільгоспугідь коливалися в межах 68,1–81,1 га в Баштанському, Березанському, Доманівському, Вітовському, Вознесенському, Казанківському, Новобузькому районах; 90,4–105,7 га – у Березнегуватському, Врадіївському, Миколаївському, Очаківському та Снігурівському; 119,9–166,4 га – у Арбузинському, Братському, Єланецькому, Кривоозерському та Новоодеському. У Веселинівському та Первомайському районах середній розмір сільськогосподарських угідь у фермерських господарствах сягав більше 200 га.

Оскільки однією зі складових сталого економічного розвитку є забезпечення потреб нинішнього покоління, зокрема продуктами харчування,

динаміка виробництва валової продукції сільського господарства розглядається серед основних економічних показників.

У 2017р. обсяг виробництва продукції сільського господарства склав 8833,8 млн грн, що на 9,1% менше, ніж у 2016р. та водночас на 18,4% більше, ніж у 2010р. Зменшення обсягу було характерно як для сільгоспідприємств (на 10,8%), так і для господарств населення (на 6,7%). Вклад аграрних підприємств у загальне виробництво продукції сільського господарства торік становив 57,1% (у 2016р. – 58,2%).

Аналізуючи виробництво валової продукції окремо по галузях сільського господарства слід відмітити, що виробництво рослинницької продукції у порівнянні з 2016р. знизилося на 10,8%, а в порівнянні з 2010р. – зросло на 29,3%. Обсяг виробництва продукції тваринництва скоротився на 0,8%, у порівнянні з 2010р. – на 13,7%. У структурі продукції сільського господарства переважаючою є частка рослинницької продукції. Так, у 2017р. в аграрних підприємствах вона становила 95,2%, у господарствах населення – 63,2%, що свідчить про її пріоритетний розвиток в регіоні.

Питома вага сільськогосподарської продукції за категоріями господарств у порівнянні з 2010р. змінилася наступним чином. Частка продукції рослинництва в аграрних підприємствах зросла на 5,9 в.п., а в господарствах населення – на 4,7 в.п. Питома вага тваринницької продукції, як слідство, в сільськогосподарських підприємствах та в господарствах населення знизилася (на 5,9 та 4,7 в.п. відповідно).

Якщо розглядати динаміку виробництва продукції сільського господарства з погляду оцінки її як фактора стабільності та зростання ринку продовольства, то слід оцінювати цей показник у розрахунку на 1 особу. У 2017р. на одного мешканця регіону продукції сільського господарства вироблено на 31,5% більше, ніж у середньому по Україні, продукції рослинництва – на 48,7% більше, натомість тваринницької продукції – на 12,9% менше.

Посилення конкуренції на внутрішньому ринку, вимог до якості й безпеки продукції не витримають, передусім, невеликі фермерські та особисті селянські господарства, що працюють індивідуально. Це вимагає складних рішень і проведення практичної роботи у напрямі об'єднання дрібнотоварних виробників у некомерційні виробничі структури з метою зниження витрат, підвищення конкурентоспроможності продукції шляхом організації спільного виробництва. Однак такі структури вітчизняним чинним законодавством до цього часу не легалізовані, відсутня, на відміну від зарубіжної практики, державна політика їхньої підтримки. Розв'язання цих завдань – невідкладна справа законодавчих, виконавчих органів і науки.